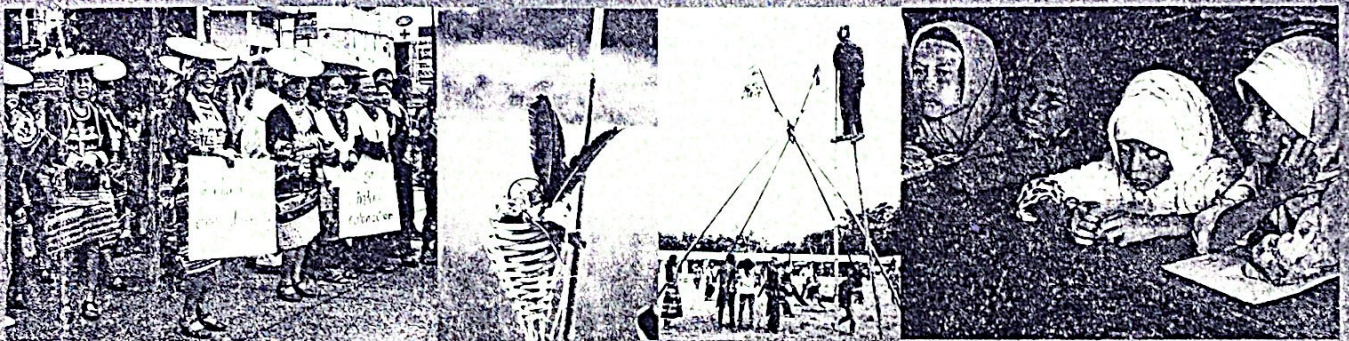


ทฤษฎีชาติพันธุ์สัมพันธ์

รวมบทความทางทฤษฎีเกี่ยวกับอัตลักษณ์-เชื้อชาติ-กลุ่มชาติพันธุ์
การจัดองค์กรความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ และรัฐประชาชาติ



สุเทพ สุนทรเกสัช (แปล)
ประสิทธิ์ ลีปรีชา (บรรณาธิการ)

ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่



ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์และการพัฒนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สารบัญ

คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	๑
สารบัญตาราง.....	๖
สารบัญแผนที่และแผนผัง.....	๖
ตอนที่ 1 มโนทัศน์ชาติพันธุ์สัมพันธ์.....	1
กลุ่มชาติพันธุ์ (Ethnic Groups)	3
• สมาชิกภาพของ “เชื้อชาติ” (“Race” Membership)	3
• ความเชื่อในชาติพันธุ์สัมพันธ์ร่วมกัน: กำเนิดที่มีลักษณะพหุทางสังคม และลักษณะคลุมเครือทางทฤษฎี (The Belief in Common Ethnicity: Its Multiple Social Origin and Theoretical Ambiguities).....	6
• เผ่าพันธุ์และประชาคมทางการเมือง: ความคิดที่ไม่เป็นอรรถประโยชน์เกี่ยวกับ “กลุ่มชาติพันธุ์” (Tribe and Political Community: The Disutility of the Notion of “Ethnic Group”).....	14
• ความเป็นประชาชาติและเกียรติภูมิทางวัฒนธรรม (Nationality and Cultural Prestige)	16
ประเภทชาวนาน (ไทใหญ่) และชาวคะฉิ่นกับกลุ่มย่อยอื่นๆ (The Categories of Shan and Kachin and Their Subdivisions)	21
• ชาวนาน (ไทใหญ่) (Shan).....	21
• ชาวคะฉิ่น (Kachin).....	33
• ฉาน (Shan).....	47
• ปะหล่อง (Palaung).....	48
• ชาวคะฉิ่น (Kachin).....	49
• ชาวจิงปอ (Jinghpaw).....	49
• ชาวดุเล้ง (Duleng)	49
• ชาวซาเซน (Tsasen).....	50
• ชาวเการี่ (Gauri)	50
• ชาวอัตตี (Atsi-Zi).....	50

• ชาวเม็งทา (Maingtha-A'Chang, Mong Hsa).....	50
• ชาวมารู (Maru)	50
• ชาวลาชี (Lashi)	51
• ชาวนุง (Nung).....	51
• ชาวลีซู (Lisu-Yawyin)	51
• ชาวจีน (Chinese)	52
กลุ่มชาติพันธุ์และพรมแดนทางชาติพันธุ์ (Ethnic Group and Boundaries).....	55
• แนวการศึกษาทั่วไป (General Approach)	56
• กลุ่มชาติพันธุ์โดยการนิยาม (Ethnic Group Defined).....	57
• กลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะหน่วยยึดถือวัฒนธรรม (Ethnic Groups as Culture-bearing Units)	58
• กลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะประเภทของการจัดองค์กร (Ethnic Groups as an Organizational Type)	61
• พรมแดนของกลุ่มชาติพันธุ์ (The Boundaries of Ethnic Groups).....	63
• ระบบสังคมพหุชาติพันธุ์ (Poly-Ethnic Social Systems).....	64
• สหสัมพันธ์ของอัตลักษณ์และมาตรฐานทางคุณค่า (The Associations of Identities and Value Standards)	66
• การพึ่งพาอาศัยกันของกลุ่มชาติพันธุ์ (Interdependence of Ethnic Groups).....	67
• ทศนวิสัยทางนิเวศวิทยา (Ecological Perspective)	68
• ทศนวิสัยทางด้านประชากร (Demographic Perspective).....	69
• ปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ (Factors in Identity Change).....	71
• การดำรงอยู่ของพรมแดนทางวัฒนธรรม (The Persistence of Cultural Boundaries)	73
• อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และประโยชน์ที่เห็นได้ชัด (Ethnic Identity and Tangible Assets)	75
• กลุ่มชาติพันธุ์และการแบ่งชั้นทางสังคม (Ethnic Groups and Stratification)	77
• ปัญหาเกี่ยวกับความแตกต่าง (The Problem of Variation)	79
• ชนกลุ่มน้อย คนนอกวรรณะ และลักษณะสำคัญของการจัดองค์กรบริเวณชายขอบ (Minorities, Pariah, and Organizational Characteristics of Periphery).....	81
• ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง (Culture Contact and Change).....	83
• ความหลากหลายในการกำหนดความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ (Variations in the Setting for Ethnic Relations)	87
• กลุ่มชาติพันธุ์และวิวัฒนาการทางวัฒนธรรม (Ethnic Groups and Cultural Evolution).....	88
• เอกสารอ้างอิง.....	90

การกำหนดอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในอารยธรรมที่ซับซ้อน: ใครคือชนชาวลื้อ?

(Ethnic Identification in a Complex Civilization: Who are the Lue?)	91
• ความต่อเนื่องของความแตกต่าง (Continuous of Variation).....	94
• ชาติพันธุ์-ชาติพันธุ์วิทยา (Ethno-Ethnology).....	102
• เอกสารอ้างอิง.....	108

บทเรียนของชาติพันธุ์สัมพันธ์

(The Lesson of Ethnicity).....	113
• ชาติพันธุ์สัมพันธ์ในฐานะปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรม (Ethnicity as a Cultural Phenomenon)	116
• ชาติพันธุ์สัมพันธ์กับความสัมพันธ์เชิงอำนาจ (Ethnicity and Power Relations).....	119
• ชาติพันธุ์สัมพันธ์และการจัดองค์กรที่ไม่เป็นทางการ (Ethnicity and Informal Organization)	121
• ชาติพันธุ์สัมพันธ์ในการเมืองของการแบ่งชั้นสังคม (Ethnicity in the Politics of Stratification).....	123
• ชาติพันธุ์สัมพันธ์ที่เป็นเครื่องมือที่มีนัยสำคัญในการวิเคราะห์ The Heuristic Significance of Ethnicity).....	126
• เอกสารอ้างอิง.....	128

ตอนที่ 2 ชาติพันธุ์สัมพันธ์กับรัฐประชาชาติ..... 131

รัฐประชาชาติคืออะไร? (What is a Nation?)	133
• วิถีทางของลัทธิชาตินิยมที่แท้จริงไม่มีทางที่จะดำเนินไปโดยราบรื่น (The Course of Nationalism Never Did Run Smooth).....	138
รัฐประชาชาติเป็นปรากฏการณ์สมัยใหม่หรือ? (Are Nations Modern?)	145
• แนวคิดที่ว่ารัฐประชาชาติมีลักษณะเป็นสมัยใหม่ (Modernists) และที่ว่ามีลักษณะพื้นฐานดั้งเดิม (Primordialists)	146
• ประชาคมทางชาติพันธุ์ ตำนานปรัมปรา และสัญลักษณ์ (Ethnie, Myth and Symbols)	157
• ลักษณะยั่งยืนของประชาคมทางชาติพันธุ์ (The Durability of Ethnic Communities).....	162

การปฏิวัติเชิงบูรณาการ: อารมณ์รู้สึกพื้นฐานดั้งเดิมของการเมืองภาคพลเมืองในรัฐที่เกิดขึ้นใหม่
(The Integrative Revolution: Primordial Sentiment in Civil Politics

in the New States)	165
• I.	165
• II.	169
• III.	181
• IV.	190
• V.	192

ตอนที่ 3 กลุ่มชาติพันธุ์ในบริบทต่าง ๆ 197

ลักษณะความสลับซับซ้อนทางชาติพันธุ์

(The Ethnic Mosaic)	199
• เชื้อชาติและชาติพันธุ์สัมพันธ์ (Race and Ethnicity).....	199
• เมื่อมนุษย์มีความเป็นเอกภาพ เหตุใดมนุษย์จึงมีความแตกต่าง? (If Human Unity, Whence Human Diversity?)	204
• แนวโน้มทางทฤษฎีปัจจุบัน และความเข้าใจเกี่ยวกับชาติพันธุ์วรรณนา (Current Theoretical Trends and the Understanding of Ethnography)	209
• ชาติพันธุ์สัมพันธ์ กลุ่มชาติพันธุ์ และความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ (Ethnicity, Ethnic Group and Ethnic Relations)	212
• ชาติพันธุ์สัมพันธ์กับรัฐ (Ethnicity and the State).....	213
• พรมแดนทางชาติพันธุ์ (Ethnic Boundaries).....	215
• ความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ในประเทศพม่า (Ethnic Relations in Burma)	219
• ความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ในประเทศไทย (Ethnic Relations in Thailand)	222
• รัฐร่วมสมัยและการกบฏของชาติพันธุ์ (The Contemporary State and Ethnic Revolts)	224
• ภาษาวลีและรูปแบบต่าง ๆ ของชาติพันธุ์สัมพันธ์กับรัฐร่วมสมัย (The Dialectic and Modalities of Ethnicity and the Contemporary State)	226
• ความขัดแย้งทางชาติพันธุ์และความรุนแรง: ศรีลังกา	227
• สรุป (Conclusion).....	231

ประเภททางชาติพันธุ์ในประเทศพม่าและทฤษฎีระบบสังคม

(Ethnic Categories in Burma and the Theory of Social System)	233
--	-----

• ภูมิหลังทางการเมือง: ขบวนการสมาพันธ์รัฐนิยม (Political Background: The Federalist Movement).....	233
• ภูมิหลังทางศาสนา: พระราชบัญญัติเกี่ยวกับศาสนาของรัฐ (Religious Background: The State Religious Act).....	236
• ปัญหาชนกลุ่มน้อยและนโยบาย (Minority Problems and Policies)	238
• กรณีปัญหาภายในชนกลุ่มน้อย: คะยา กะเหรี่ยง และฉาน (An Example of Intra-minority Problems: Kayah, Karen, and Shan).....	239
• ทศนะในอดีตและปัจจุบันของปัญหาชนกลุ่มน้อย (Past and Current Views of Minority Problems)	241
• ข้อเสนอทางทฤษฎี: วัฒนธรรม สังคม และ “กลุ่มชาติพันธุ์” (Theoretical Propositions: Culture, Society and “Ethnic Group”).....	244
• ข้อเสนอในทางทฤษฎี: ประเภททางชาติพันธุ์ในฐานะเป็นระบบของบทบาท (Theoretical Propositions: Ethnic Categories as Role Systems)	246
• หลักฐานสำคัญของทฤษฎี (Substantive Evidence of the Theory).....	247
• สรุป (Conclusion).....	259
• บรรณานุกรม (Bibliography)	260
• เอกสารอ้างอิง (References Cited).....	261

ลักษณะพหุลักษณะทางชาติพันธุ์: ความขัดแย้งและการปรับตัว

(Ethnic Pluralism: Conflict and Accommodation).....	263
• ชาติพันธุ์สัมพันธ์ที่นิยามอย่างกว้าง ๆ (Ethnicity Broadly Defined).....	267
• การประดิษฐ์คิดค้นชาติพันธุ์สัมพันธ์ ในฐานะอัตลักษณ์ที่เป็นประโยชน์หรือที่เน้น การให้คุณค่าทางการตลาด (The Invention of Ethnicity as an Advantageous or Deliberately Marketable Identity)	275
• ชาติพันธุ์สัมพันธ์: ความรู้สึกทางจิตวิสัยของการเป็นส่วนหนึ่งที่ต่อเนื่อง (Ethnicity: A Subjective Sense of Continuity in Belonging)	276
• ประเภทความจงรักภักดีของกลุ่มพื้นฐาน (Basic Types of Group Allegiance)	279
• ลักษณะพหุลักษณะทางชาติพันธุ์ที่เป็นเครื่องมือการเปลี่ยนสถานภาพทางสังคมที่เกี่ยวข้อง (Ethnic Pluralism as a Means of Changing Relative Social Status)	281
• ชาติพันธุ์สัมพันธ์กับการเขยิบฐานะทางสังคมของปัจเจกบุคคล (Ethnicity and Individual Social Mobility)	286
• การปรับตัวทางสถานภาพของชนกลุ่มน้อย (Accommodation of Minority Status).....	294
• ข้อสรุป (Conclusions)	300

ชาติพันธุ์สัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์: อนาคตของกลุ่มชาติพันธุ์และวัฒนธรรมในอเมริกา (Symbolic Ethnicity: The Future of Ethnic Groups and Cultures in America).....	305
• ความนำ.....	305
• กระบวนการหิปปี้และการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Acculturation and Assimilation)...	306
• การปรากฏชัดของชาติพันธุ์สัมพันธ์ (The Visibility of Ethnicity)	312
• ชาติพันธุ์สัมพันธ์ในชั่วอายุคนที่สาม (Ethnicity in the Third Generation).....	314
• ชาติพันธุ์สัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Ethnicity)	320
• อุบัติการณ์ของชาติพันธุ์เชิงสัญลักษณ์ (The Emergence of Symbolic Ethnicity)	326
• อนาคตของชาติพันธุ์สัมพันธ์ (The Future of Ethnicity)	331
• ชาติพันธุ์สัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์และทฤษฎีเส้นตรง (Symbolic Ethnicity and Straight-line Theory)	335
• ปังฉิมบท (Epilogue, [เขียนใหม่เมื่อปี ค.ศ.1995])	336

ชาวยูนนาน: ชาวจีนโพ้นแผ่นดินในภาคเหนือของประเทศไทย (The Yunnanese: Overland Chinese in Northern Thailand).....	345
• ชาวจีนมุสลิมและกองคาราวานการค้า (The Chinese Muslim and the Caravan Trade)	346
• ชาวจีนฮั่น (The Han Chinese).....	349
• ชาวยูนนานในประเทศไทย (The Yunnanese Chinese in Thailand).....	352
• เอกสารอ้างอิง.....	357

ตอนที่ 4 การประดิษฐ์อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ 359

ใครคือชนชาวไทย? ทบทวนความคิดเกี่ยวกับการสร้างอัตลักษณ์ (Who are the Tai? Reflection on the Invention of Identities).....	361
• ความนำ.....	361
• ความสัมพันธ์ทางเครือญาติของประชาคมชาวไทยก่อนสมัยใหม่ (Premodern Genealogies of Tai Communities)	364
• รัฐชาติสมัยใหม่และการประดิษฐ์ความสัมพันธ์ทางเครือญาติใหม่สำหรับชนชาวไทย (Modern Nation and the Invention of New Genealogies for the Tai)	372
• สรุป (Conclusion).....	382
• เอกสารอ้างอิง.....	384

คนอื่นในแดนตน: การเดินทางและความแตกต่างทางพื้นที่ทางชาติพันธุ์ของกลุ่มชนภายใต้ การปกครองของสยาม (The Others Within: Travel and Ethno-Spatial Differentiation of Siamese Subjects).....	391
• ความนำ (Introduction).....	391
• “เงาะ” ป่า (The Wild Ngo)	392
• การเดินทาง (Travel)	496
• นักเดินทางและนักชาติพันธุ์วรรณนา (Travelers and Ethnographers)	498
• คนอื่นแบบ “ป่าเถื่อน” (The “Wild” Others).....	401
• คนอื่นแบบ “เชื่อง” (The “Docile” Others)	404
• เทศะอย่างจำแนกและกาลของอารยธรรม (Differentiated Space and the Temporality of Civilization).....	407
• ชาติพันธุ์กายาที่แตกต่างกันของสยาม (Differentiated Ethno-body of Siam)	412
• ข้อสังเกตสุดท้าย (Final Remarks)	416
• บรรณานุกรม	417
โครงการสร้างอารยธรรมและปฏิกิริยาตอบโต้ (Civilizing Projects and Reactions to Them).....	421
• ลักษณะสำคัญของโครงการสร้างอารยธรรม (The Nature of Civilizing Projects).....	422
• อุดมการณ์ของผู้สร้างอารยธรรม (The Ideology of the Civilizers)	425
• ปฏิกิริยาของกลุ่มชนชายขอบต่อโครงการสร้างอารยธรรม (Peripheral People’s Reaction to Civilizing Projects).....	446
ดัชนีคำสำคัญ.....	457